

Den forudsigelige risiko

Ny håndbog populariserer på fremragende vis den faglige viden om at opdage farlige træer

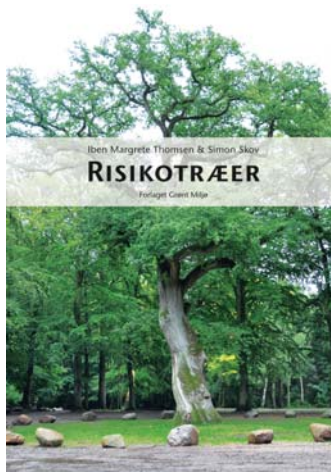
Af Jørgen Nimb Lassen

Med Iben M. Thomsens og Simon Skovs 'Risikotræer' får fagfolket en længe savnet håndbog. En bog som alle der forvalter træer simpelt hen skal have. Det er træer i byområder og langs veje der er i fokus, særligt store, gamle løvtræer der som regel hører til de mest farlige. Bogen lever fuldt op til sit mål: at gøre det muligt at udpege de farlige træer, risikotræerne, i tide. Risikotræer defineres som træer med en forudsigelig risiko. Ulykker der skyldes sådanne træer, kan man som fagmand blive gjort juridisk ansvarlig for. Det har der været flere retssager der viser.

Bogen er imponerende grundig og proppet med billedeksempler, alle anonyme. Den samler en meget stor

mængde viden og serverer den i en komprimeret form. Der må ligge utrolig mange timer bag. Substansen er baseret på forfatterens mangeårige arbejde suppleret med viden fra nordiske specialister. Bogens geografiske område er da også hele Norden. Derfor kan man også finde finske navne i bogen som i øvrigt også senere vil udkomme i en engelsk udgave. Desuden vil det mest håndbogsprægede indhold også udkomme i en lille lommeudgave.

Der er mange forhold der kan indlede en proces hvor træet til sidst bliver et risikotræ, men i sidste ende er det næsten altid et svampeangreb der gør det. Derfor er bogen også først og fremmest en bog om svampe hvilket også er

begge forfatteres speciale på Skov & Landskab, KU.

Næsten halvdelen af bogen bruges til at gennemgå de vigtigste svampe i træer. Her er bogen en udpræget håndbog: Man slår op og får de nødvendige oplysninger om den pågældende svamp suppleret med billeder så man kan identificere svampen. Svampen beskrives, og det fortælles hvad konsekvensen af angrebet er og hvad man bør gøre ved det. Det er meget velfunge-

rende - selv om der desværre ofte ikke er andet at gøre end at fælde træet.

I bogens øvrige dele ser man på forhold der kan udløse de fatale svampeangreb, nemlig problematisk træstruktur og bark- og rodkader. Ligesom det afsluttende kapitel om vurdering af træer er det mere udpræget lærebogspræget stof som man ikke lige kan slå op i, men som man må læse igennem. Ikke at der er noget galt i det. Faktisk kunne man godt bruge noget mere af den slags.

Bogens fokus efterlader let det indtryk at næsten alle træer kan opfattes som mere eller mindre farlige med mindre de er helt perfekte plante-skoletræer. Det er selvfølgelig ikke forfatterens hensigt. Tværtimod er det dem magtpåliggende at understrege at vurderingen skal være kyndig, så man ikke fælder træer uden grund eller med forkert begrundelse. Alligevel kan man godt være lidt bange for hvad bogen kan blive brugt til. Selv

SKÆLLET STILKPORESVAMP *Polyporus squamosus*

Poresvamp (Basidiomycota, Polyporales)

Andre navne: GB dryad's saddle, SE fjällticka, NO skjellkjuke, FI suomukääpä.

Værtstræer: Alle løvtræer.

Genkendelse: Store flade frugtleger med en sidestillet stok, som et stort grydelåg. Gyldenbrun overside med kraftige, brune skæl, lys underside. Enkeltvist eller i en lille gruppe.

Forvekslingsmuligheder: Knoldet stilkporesvamp ligner meget, men er typisk betydeligt mindre, især når den forekommer på levende træer (meget sjældent).

Placering: På stammen i store gamle beskæringssår, men også fra revner i barken.

Tidspunkt: Frugtleger kommer typisk i juni-september, men ses fra april til oktober afhængigt af vejret.

Rådtype: Hvidmuld, langsom udvikling, men med årene kraftigt råd.

148

Risikotræer

A) Skællet stilkporesvamp kommer typisk frem i gamle beskæringssår på bøg (*Fagus sylvatica*) og andre løvtræer. Den er en typisk 'parksvamp'. B) Skællet stilkporesvamp kendes på de gyldne farver og kraftige skæl på hattens overside, den lyse poreflade og en sidestillet stok. Værtstræ er valdnød (*Juglans sp.*).

Råddubredelse: Centralt i stammen flere meter oven for og neden for såret, som har givet adgang for svampen.

Konsekvens: Risiko for stammebrud er lav, så længe svampen kun kommer frem i det oprindelige sår.

Stammen vil til sidst knække i det område, hvor svampen sætter frugtleger ud gennem barken.

Handling: Hold øje med angrebne træer og registrér omfanget af svampens frugtleger hvert år. Vær opmærksom på kronesyntomer. Overvej kronebeskræring, hvis strukturen er dårlig.

Fæld angrebne træer, hvis der også er kronesyntomer, hvis frugtleger kommer ud gennem barken, eller når frugtleger er kommet frem i sår mange år i træk.

Risikotræer

149

fagfolk kan sikkert let blive fristet til bare at fælde for en sikkerheds skyld. Det kunne være rart med en beskrivelse af hvor stor og reel risikoen for ulykker egentlig er, eventuelt sat i relation til den aktuelle juridiske praksis.

Når man læser bogen kan man også savne noget grundlæggende om et træs opbygning og nedbrydning. Så kunne man bedre forstå hvorfor f.eks. en tvege let kan give styrkeproblemer, og hvorfor rodkader hurtigt kan udvikle fatale svampeangreb. Man kan også savne noget mere om de sygdomme der udløser de fatale svampeangreb, f.eks. asketoptørre og elmesyge. Bogen kunne måske også med fordel være delt klarere op i en håndbogsdel og en lære-bogsdel.

Skal man tage den kritiske lup frem, kan man også pege på et til tider noget tungt sprog. Når man bruger bogen som mere end en håndbog, opdager man også at der er mange gentagelser, og at man

let kan miste overblikket over hvor man er henne. De mange billeder og lange billedtekster har sammen med den korte brødtekst og det lille A5-format heller ikke gjort opgaven lettere for layouteren. Måske skulle der have været luget lidt ud i billedmængden. Mange eksempler viser i hvert fald stort set det samme.

Disse indvendinger skal mest ses som konstruktive forslag til senere brug. For trods den docerende og alvorstunge stil er 'Risikotræer' en fremragende popularisering af videnskabeligt stof. Bogen selv er holdbar, handy og lækker. Forfatterne fortjener stor ros for at bringe forskningen ned i bruggerhøjde. □

Iben Margrete Thomsen og Simon Skov: Risikotræer. Forlaget Grønt Miljø 2011. 285 s. 350 kr. www.dag.dk. Bogen er udgivet med støtte fra Nordisk Fond for Bytræer og Nordisk Præsidium og af en tilsvarende finansiering fra Skov & Landskab.

ANMELDER

Jørgen Nimb Lassen er forstkandidat og projektchef i Landskabsværkstedet.

Dokumentation for udført arbejde

Med en klokkeklar dokumentation for udført arbejde med tidspunkt og adresse bliver timesedlen altid korrekt udfyldt, og du behøver ikke diskutere med kunden om fakturaen stemmer. (Ved hjælp af en monteret GPS enhed i f.eks. servicevogne eller maskiner)

Safefleet er internetbaseret og kan således tilgås overalt i verden via en internetforbindelse.

En GPS løsning fra Safetrack giver dig desuden:

- Storskærmsvisning med køretøjets placering og status
- Genfindning af køretøj efter tyveri
- Automatisk kørebog som dokumentation over for skat
- Servicemodul med driftinfo
- Oprettelse af egne zoner og punkter på kort
- Brugervenligt og med fri support

Se flere muligheder samt udpluk af referencer på www.safetrack.dk

Ring allerede i dag for online demonstration på tlf. 69 91 12 42

Vi er billigere end du tror.

safetrack

Om Safetrack. Vi er veletableret og Danmarks største udbyder af software til GPS sporing, flådestyring og servicehåndtering. Vi sælger høj kvalitet til fornuftige priser. Softwaren er udviklet af vores egne programmører der er således mulighed for kundetilpasset rapporter eller eksportering af data til f.eks. løssystemer m.m. Vi er certificeret Microsoft Partner. Vi har pt. over 28.000 GPS enheder koblet på systemet. GPS enheden er Dansk produceret.

SÅ ER DET IGEN BLEVET PLANTETID,
OG VI ER KLAR TIL AT LEVERE ALLE
PLANTELØSNINGER – STORE SOM SMÅ.

VI GLÆDER OS TIL AT BETJENE DIG – KONTAKT OS

LYDER DET FRA CAMILLA, MORTEN, OVE OG OLE

Farremosen 4

Birkholm Planteskole a-s er med sine mere end 75 år bag sig en stor og professionel spiller på markedet. Kombinationen af "de gamle rødder og de nye skud" sikrer stabilitet og erfaring blandet med nytænkning og konstant fokus på de seneste udviklingstendenser.

KONTAKT OS PÅ 48 17 31 26 ELLER BIRK-HOLM@BIRK-HOLM.DK – SE OGSÅ WWW.BIRK-HOLM.DK